

ЕДВАРД СЕНТ-ОБІН

Гартрік Мерроуз
ПАСКУДНА
ЗВІСТКА

ФАБУЛА
ВИДАВНИЦТВО

Едвард Сент-Обін
Патрік Мелроуз. Паскудна звістка. Кн. 2

Присвячується Ді

Оригінальна назва роману: PATRICK MELROSE. BAD NEWS
Copyright © Edward St. Aubyn 1992, 1998

© О. Тільна, переклад з англ., 2020

© «Фабула», макет, 2020

© Видавництво «Ранок», 2020

Право Едварда Сент-Обіна бути визнаним Автором Твору застережено відповідно до Закону про захист авторських і патентних прав, а також прав у галузі конструкторських винаходів від 1988 року.

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо- і відеокaset, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

Про автора

Едвард Сент-Обін народився в Лондоні 1960 року. До серії його романів про Патріка Мелроуза, що викликали в публіки таке нестримне захоплення, належать «Не зважай», «Паскудна звістка», «Трохи надії» (раніше надруковані разом як трилогія під спільною назвою «Трохи надії»), «Молоко матері» (цей роман увійшов до короткого списку Букерівської премії 2006 року) та «Нарешті».

1

Патрік удавав, що спить, сподіваючись, що сусіднє місце залишиться вільним, але невдовзі почув, як на багажну полицю над його головою кладуть «дипломат». Він знехотя розплющив очі і побачив перед собою кирпатого чоловіка міцної статури.

– Вітаю. Мене звати Ерл Гаммер, – сказав чоловік і простягнув Патрікові руку, вкриту цяточками ластовиння, що ховалося під густими світлими волосинками. – Гадаю, ми з вами сусіди на цей переліт.

– Патрік Мелроуз, – механічно відповів Патрік, подаючи містерові Гаммеру свою липку, ледь тремтливу руку.

Учора раннім вечором йому зателефонував із Нью-Йорка Джордж Вотфорд.

– Патріку, мій дорогий, – протягнув він напруженим голосом, що трохи затримувався на шляху через Атлантичний океан, – боюся, у мене для тебе жахливі новини. Твій батько помер позавчора вночі у своєму номері. Я не міг додзвонитися ні тобі, ні твоїй матері – вона, здається, у Чаді з дитячим фондом ЮНІСЕФ, але мені немає потреби описувати свої почуття – ти й сам знаєш, що я обожнював твого батька. Дивовижно, саме у день його смерті ми мали зустрітися за ланчем у клубі «Ключ», але він, ясна річ, не прийшов, я ще, пам'ятаю, дивувався, як це на нього не схоже. Для тебе це, напевно, страшний удар. Ти знаєш, Патріку, його всі любили. Я сказав деяким членам клубу та слугам – вони страшенно засмутились.

– Де він зараз? – холодно запитав Патрік.

– У похоронному бюро Френка Е. Макдоналда на Медісон-авеню. Тут усі користуються їхніми послугами. Як я собі уявляю, страшенно пристойне місце.

Патрік пообіцяв Джорджеві одразу ж зателефонувати, щойно він прилетить до Нью-Йорка.

– Вибач, що приніс тобі такі погані новини, – сказав Джордж. – У цей важкий час тобі знадобиться вся мужність, на яку ти здатен.

– Дякую за дзвінок, – відповів Патрік. – Побачимося завтра.

– До зустрічі, мій дорогий.

Патрік відклав шприц, який саме промивав, і завмер перед телефоном. Чи це погана новина? Можливо, йому знадобиться вся мужність, на яку він здатен, аби не пуститися в танок на вулиці і не вишкіряться на весь рот. Крізь брудні вікна квартири лилося сонячне світло. Надворі, на Еннісмор-Гарденз, листя платанів різало очі неприємно яскравою зеленню.

Патрік рвучко зірвався на ноги.

– Тобі це так просто не минеться, – мстиво пробурмотів він.

Закасаний рукав сорочки ковзнув донизу, всотуючи в себе краплинку крові на згині ліктя.

– Знаєте, Падді, – сказав Ерл, вочевидь знехтувавши тим фактом, що ніхто й ніколи ще не називав Патріка «Падді», – я заробив чортову купу грошей і зміркував, що час мені вже пожити у своє задоволення.

Вони летіли лише пів години, а «Падді» уже став найвірнішим друзякою Ерла.

– Дуже мудро з вашого боку, – проказав Патрік.

– Я винайняв квартиру на першій лінії в Монте-Карло і будинок на узгір'ї неподалік від Монако. Чарівний будиночок, – Ерл похитав головою, наче не йняв віри своїм словам. – Найняв дворецького-англійця, котрий мені каже, який спортивний піджак надягнути. Можете це уявити? А ще в мене нарешті з'явився вільний час, аби читати «Волл-стрит джорнал» від самого початку і аж до кінця.

– П'янлива свобода, – зауважив Патрік.

– Просто неймовірно! А ще я зараз читаю надзвичайно цікаву книжку «Мегатренди». І ще одну давньокитайську, про мистецтво війни. Ви взагалі війною цікавитесь?

– Не дуже.

– У мене тут, звичайно, особистий інтерес, я був у В'єтнамі, – промовив Ерл, дивлячись в ілюмінатор.

– Сподобалося?

– Надзвичайно, – усміхнувся Ерл.

– Жалю не лишилось?

– Я вам скажу, Падді, про що я шкодую – про те, що нас обмежували у виборі цілей. Летиш над портом, бачиш, із танкера переливають нафту, і знаєш, що це для В'єтконгу, а відбомбитися не можеш. І дотепер, як згадаю, так зло бере, – Ерл, якого, здавалося, дивує все, про що він говорить, стенив плечима. У Патрікових вухах зазвучала батькова музика – чітко і голосно, як звук скла, що розбивається. Він відвернувся до проходу, але бурхлива життєва енергія сусіда скоро розвіяла його звукову галюцинацію.

– Падді, а ви бували в клубі «Таїті» в Сен-Тропе? Неймовірна місчинка! Я там якось зняв двох танцівниць, – Ерл на пів октави понизив голос, як того вимагала довірлива чоловіча розмова. – Знаєте, що я вам скажу? Я страшенно люблю трахатись. Неймовірно люблю це діло! – вигукнув він. – Але тут однієї тілесної сили недостатньо, ви ж розумієте, про що я? Треба, щоб і в голові було щось таке... Так от, я гоцав тих двох танцівниць, – вони були просто фантастичними, такі тіла, така краса, – а кінчити не міг. Ви розумієте, про що я?

– У вас не було цього самого в голові, – припустив Патрік.

– Дуже точно, у мене не було цього самого в голові, – підтвердив Ерл.

Можливо, цього самого в голові не було й у Деббі. Вчора ввечері Патрік зателефонував їй, аби сказати про смерть свого батька.

– Господи, який жах, – вимовила вона. – Я зараз приїду.

У її голосі відчувалися нервозність і спадковий страх осоромитися неадекватно сказаною фразою. Зважаючи на батьків, яких вона мала, не дивно, що ніяковість стала її головним почуттям. Батько Деббі, австралійський художник на ім'я Пітер Гікман, був феноменальним занудою. Якось у присутності Патріка він почав анекдот із життя

словами: «Це нагадало мені мою найкращу оповідку про буябес». А через пів години Патрік міг лише подумки привітати себе з тим, що не мав нагоди почути решту Пітерових оповідок про буябес.

Мати Деббі, невротичка з рухами жука-привида на батарейках, мріяла про становище в суспільстві, якого не могла досягнути, доки поруч із нею відсвічував Пітер зі своїми оповідками про буябес. Відома професійна організаторка урочистостей, вона мала необережність довіряти власному смакові та розумінню. Крихка бездоганність її фахових прийомів розсипалася на порошок, щойно живі гості з'являлися на безповітряній арені її вітальні. Подібно до альпініста, котрий віддає Богу душу ще в нижньому таборі, вона передала Деббі свій заповіт – лізти вгору. Безглуздість Патрікового існування і нездоровий колір обличчя місіс Гікман пробачала за його річний дохід, що дорівнював ста тисячам фунтів, і за той факт, що його рідня, хоч відтоді й за холодну воду не бралася, свого часу спостерігала нормандське вторгнення на боці переможців. Урешті-решт, розмірковувала вона, Патрікові тільки двадцять два.

Тим часом Пітер так само колекціонував потішні анекдоти та розповідав про кумедні випадки з життя власної доньки в барі, що швидко порожнів, клубу «Тревеллерз», куди його прийняли через сорок років наполегливих прохань, очевидно, під час нападу слабкості, про який члени цього клубу, змушені вислуховувати його монологи, тепер гірко шкодували.

Після того як він умовив Деббі не приїжджати, Патрік вийшов прогулятись до Гайд-Парку. Очі пекло від сліз. Вечір був сухий і спекотний, у повітрі висіли пилок і курява. Піт стікав по ребрах, виступав краплинами на чолі. Над Серпентайном розбухле сонце сідало в кривавицю загазованого серпанку. На дрібненьких хвилях води погойдувалися жовті з синім човни. Патрік завмер, спостерігаючи за поліцейським автомобілем, який на великій швидкості проїжджав поза сараями для човнів. Він заприсягнувся ніколи більше не вживати героїну. Це був найважливіший момент у

його житті, і треба повестися правильно. Він мусить вчинити правильно, хай би там що.

Патрік закурив турецьку сигарету і попросив стюардесу принести йому ще коньяку. Без дози його вже трохи лихоманило. Чотири пігулки валіуму, вкрадені у Кей, допомогли подолати сніданок, але тепер перші ознаки ломки товклися в його шлунку, немовби притоплені кошенята в мішку.

Кей була американкою, із якою Патрік крутив роман. Учора ввечері йому захотілося зануритись у жіноче тіло, переконатися, що, на відміну від батька, він досі живий, і для цього Кей пасувала найкраще. Деббі була красивою (так усі казали) і розумною (так казала вона сама), але Патрік заздалегідь уявляв, як вона нервово ходить кімнатою, цокаючи підборами, наче китайськими паличками для їжі. А він потребував тепла і ласки.

Кей жила у квартирці, яку винаймала на околиці Оксфорда, там вона грала на скрипці, тримала кицьок і писала дисертацію про Кафку. До бездіяльності Патріка вона ставилася суворіше за інших. «Тобі треба себе продавати, – казала вона. – Просто, щоб позбавитися цієї фігні».

У квартирі Кей Патрікові не подобалося все. Він знав, що не вона повісила позолочених купідонів на шпалери в стилі Вільяма Морріса^[1]; з іншого боку, вона їх і не зняла. Кей зустріла Патріка в темному передпокої, густе темне волосся розсипане по плечах, тіло задрапіроване в щільний сірий шовк. Вона повільно поцілувала його, а її ревниві кицьки в цей самий час шкрябали двері на кухні.

Патрік випив віскі і прийняв валіум, який дала йому Кей. Потім вона розповіла, як помирали її батьки.

– Треба почати про них погано піклуватися, і образу за те, що вони про тебе погано піклувалися, як рукою зніме, – сказала вона. – Минулого літа мені довелося везти їх через Сполучені Штати. Тато помирав від енфіземи, а мама, колись залізна жінка, після інсульту перетворилася на малу дитину. Я неслася Ютою на швидкості

вісімдесят миль за годину, шукаючи, де купити балон із киснем, а мама лепетала: «Ой-ой, татусеві погано, ой-ой».

Патрік уявив, як батько Кей відкинувся на заднє сидіння і дивиться осклілими очима, а його легені, наче порвана рибальська сіть, марно силкуються піймати повітря. А як помер його батько? Патрік забув про це запитати.

Після напрочуд ясного зауваження про «це саме в голові» Ерл узявся розводитися про свої «різноманітні капіталовкладення» і про «любов до сім'ї». «Діточки», за його словами, «важко пережили розлучення», але, завершив він зі сміхом, «я провів диверсифікацію, і не лише в плані бізнесу».

Патрік радів, що вони летять «Конкордом». Це не тільки означало, що в нього залишаться сили після перельоту подивитися на труп батька до призначеної на наступний день кремації, але й удвічі скорочувало його розмову з Ерлом. Таке треба вказувати в рекламі. У голові ввімкнувся бадьорий закадровий голос: «Ми піклуємося не тільки про ваш тілесний комфорт, але й про ваше душевне здоров'я, тому скоротили час вашої бесіди з такими, як Ерл Гаммер».

– Знаєте, Падді, – говорив Ерл, – я зробив досить значну – маю на увазі, дуже велику – пожертву Республіканській партії, тож можу розраховувати на місце посла майже в будь-якій країні, де тільки захочу. Але мене не цікавлять Лондон чи Париж – це чисте представництво.

Патрік одним ковтком випив свій коньяк.

– Мені потрібна маленька латиноамериканська або центральноамериканська країна, де посол контролює ЦРУ на місцях.

– На місцях, – повторив за ним Патрік.

– Саме так. Але тут у мене дилема. По-справжньому важка дилема, – Ерл знову посерйознішав. – Моя дочка хоче потрапити до національної збірної з волейболу, і наступного року в неї серія важливих ігор. Чорт, я не знаю, що робити: стати послом чи, може, повболівати за дочку.

– Ерле, – гарячково промовив Патрік. – Немає нічого важливішого, ніж бути хорошим батьком.

Ерл помітно розчулився.

– Я ціную вашу пораду, Падді, слово честі, ціную.

Політ наближався до кінця. Ерл висловився в тому дусі, що в «Конкорді» завжди зустрічає «першокласних людей». В аеропорту Ерл попрямував на паспортний контроль «для громадян США», а Патрік – «для громадян інших країн».

– На все добре! – загорлав Ерл, махаючи йому на знак прощання. – Іще побачимось!

– Кожне розставання, – прогарчав Патрік собі під ніс, – це маленька смерть.

2

– Яка мета вашої поїздки, сер, ділова чи розважальна?

– Ні те, ні те.

– Перепрошую? – це була грушоподібна, коротко стрижена жінка зі шкірою, як у слизняка. На собі вона мала великі окуляри та темно-синю уніформу.

– Я приїхав забрати тіло свого батька, – промимрив Патрік.

– Вибачте, сер, я не розчула, – із професійним роздратуванням сказала вона.

– Я приїхав забрати тіло свого батька, – повільно прокричав Патрік.

Вона повернула йому паспорт.

– Гарного дня.

Лють, яка охопила Патріка на паспортному контролі, заглушила його страх, який він завжди відчував перед проходженням митниці. (А що як йому накажуть роздягнутися? А що як побачать його руки?)

І от уже він знову їхав у таксі, розслабившись на задньому сидінні, що в багатьох місцях було заклеєне чорною ізоляційною стрічкою, яка не зуміла завадити клоччям поролону то тут, то там випинатися назовні маленькими жовтими кратерами; він знову був серед люду, котрий дотриманням правил здорового способу життя та правильного харчування рухався до безсмертя, тоді як він сам своїм геть нездоровим життям і неправильним харчуванням рухався у цілком протилежному напрямку.

Доки таксі підскакувало на нерівностях шосе, Патрік із нехиттю почав усвідомлювати своє возз'єднання з Нью-Йорком. Таксист, звичайно, не говорив англійською, а його жаліслива світлина підтверджувала самовбивчу тугу, на яку лише натякала потилиця. Сусідні смуги, як завжди, являли собою поєднання надмірної розкоші та убозтва. Величезні побиті автомобілі з моторами, що кахикали, та лімузини з тонованими вікнами летіли до міста, неначе

мухи на улюблену лакоминку. Патрік дивився на пом'ятий диск колеса старого білого універсала. Він думав багато про що, але нічого не запам'ятовував, неначе хитрий склеротик, який видобуває зі свідомості тисячі образів і відкидає їх усі гамузом, аби жити далі геть порожнім життям під значно світлішими, просторішими небесами.

У Патріків транс увірвалася думка, котра оволоділа його свідомістю вчора. Нестерпно, але, виходить, що батько знову обвів його круг пальця. Сучий потрух підло позбавив Патріка шансу трансформувати свій дитячий страх і мимовільне захоплення в презирливу жалісливість до нудного беззубого стариганя. А ще у смерті батька Патріка непокоїла та вабила незнищенна звичка до наслідування. Смерть, звичайно, завжди була спокусою, але тепер вона здавалася йому спокусою підкоритися. Окрім способу прийняти зухвалу позу в нескінченному водевілі молодості, окрім постійної спокуси крові та самознищення, вона тепер набула рис поступливості, ніби він вирішив приєднатися до сімейного бізнесу. Хоча, з іншого боку, вона, безперечно, розв'язувала всі проблеми одразу.

Акри за акрами могильних пам'ятників тяглись уздовж шосе. Патрік пригадав свої улюблені поетичні рядки:

Помер, помер, давно помер!
І серце моє – жменька бруду тепер,
Й колеса по мені стукотять,
І кістки мої мертві болять,
Бо з занадто мілкої могили стирчать,
Лише за ярд під бруківкою,
Копита кінські над моєю маківкою,
Копита кінські – стук-стук,
У череп, у мозок вливається звук.^[2]

Низьке гудіння металевого Вільямсбурзького мосту повернуло Патріка до реального світу, але ненадовго. Йому було тоскно та муляко. Чергова ломка в номері чужоземного готелю – він точно знав, як це буде. Тільки тепер уже це буде востаннє. Чи, може, майже востаннє. Він нервово розсміявся. Ні, він не дасться ворогам. Зібрати волю в кулак, бити в одну точку, як із вогнемета. Полонених не брати!

От тільки проблема була в тому, що йому завжди хотілося смеку. Нестерпно кортіло, як каліці кортить зіскочити з крісла, коли кімната охоплена вогнем. Якщо так настирливо про це думати, то ліпше вже вмазатися. Його права нога засмикалась. Патрік підняв комір пальта і склав руки на животі. «На хер. Ідіть ви всі на хер», – сказав він собі під ніс.

Почалися розкішні вулиці. Квартали світла і тіні. Світлофори попереду кожного разу засвічувалися зеленим. Світло і тінь цокотіли, як метроном, доки вони неслися кривизною земної кулі.

Був травень, по-справжньому спекотний травень. Патрікові давно вже треба було зняти пальто, але воно захищало від уламків скла, які перехожі намагалися запхати йому під шкіру, не кажучи вже про уповільнений вибух вітрин, грім підземки, що віддавався в кістках, і моторошний плин секунд, які піщинками сипались у пісочному годинникові його тіла. Ні, він не зніматиме пальта. Хіба омарові пропонують роздягнутися?

Патрік глянув у вікно й побачив, що вони вже їхали по Шостій авеню. Сорок друга вулиця, Сорок третя вулиця вишикувались, як велів їм Міс ван дер Рое^[3]. Хто це сказав? Патрік не пам'ятав. Чужі світи проносилися через його мозок, нібито перекотиполе через пустелю в перших кадрах «За межею можливого»^[4].

А як щодо інших персонажів, які живуть у ньому, немов у дешевому готелі, – Трипла О'Коннора, і Товстуна, і місіс Гарсінгтон, і всіх інших, хто бажає відсунути його ліктем і висловитися самотійно? Інколи він відчував себе телевізором, у якому хтось нетерпляче і дуже швидко перемикає канали. Що ж, нехай собі, вони

також можуть іти на хер. Цього разу Патрік збирався розвалюватися на шматки мовчки.

Вони підїжджали до «П'єра». Місце, де варто очікувати статичного розряду, коли ручки дверей і кнопки ліфта б'ють струмом тіло, що наелектризувалося після багатомильної подорожі товстими килимами. Саме тут минулого приїзду до Нью-Йорка почалося його падіння. Від номера, перевантаженого шинуазрі^[5], з видом на парк, високо над гамором і шумом автомобілів, Патрік поступово скочувався дедалі нижче й нижче через знамениту на весь світ пошарпаність готелю «Челсі» до кімнатки-домовинки на дні сміттового колодязя на Восьмій вулиці, між авеню Сі та Ді. І звідти він уже з ностальгією озирався на готель, який лише кілька тижнів тому зневажав за знайденого в холодильнику щура.

Одначе, навіть переїжджаючи до дедалі убогіших готелів, Патрік ніколи не витрачав менше п'яти тисяч доларів за тиждень на героїн і кокаїн. Дев'яносто відсотків наркотиків призначалися йому, а решта десять – Наташі, котра залишалася нерозгаданою загадкою всі ті пів року, що вони провели разом. Про неї Патрік знав точно тільки одне: вона його дратує, але, з іншого боку, хто його не дратував? Він постійно мріяв про цілковиту самотність, а коли нарешті її отримував, мріяв, аби вона швидше закінчилася.

– Готель, – оголосив таксист.

– Нарешті, хай тебе чорти візьмуть, – пробурмотів Патрік.

Швейцар у сірій уніформі на знак вітання трохи підняв свого кашкета і подав Патрікові руку, порт'є кинувся забирати його валізи. Обливаючись потом, Патрік один раз привітався, двічі вручив чайові і рушив довгим коридором до стійки реєстрації. За столиками в овальному залі сиділи парами жінки, їли різнокольорове листя салату, навіть не торкаючись до склянок із мінеральною водою. Патрік побачив свій відбиток у величезному позолоченому дзеркалі й подумав, що, як завжди, має франтуватий, але дуже хворий вигляд. Був неприємний контраст між одягом, придбаним у найкращих крамницях, і таким обличчям, неначе він знайшов себе на смітнику.

Дуже довге чорне пальто, темно-синій костюм, чорна зі сріблом краватка (куплена батьком на початку шістдесятих) існували немовби окремо від сплутаних патлів і зеленкуватого спітнілого обличчя. Та й саме воно було спазмом суперечностей: повняві губи міцно стулені, очі перетворилися на вузькі щілини, рот дурнувато напіввідкритий, бо ніс у нього вічно закладений, на лобі, точно над носом, загальна набурмосеність склалася в одну глибоку зморшку, надаючи обличчю вигляду якоїсь імбецильності.

Після того як його зареєстрували, Патрік зібрався з духом, щоб якомога швидше подолати смугу привітань і чайових, що відділяла його від випивки в номері. Хтось провів його до ліфта, хтось підняв на ліфті (вічність, доки числа, змінюючись, дійдуть до тридцяти дев'яти), хтось пояснив, як увімкнути телевізор, хтось поставив валізи, хтось показав, де туалет, хтось дав ключ від номера і нарешті хтось приніс пляшку «Джека Деніелза» та чорне відерце з крихкими кубиками льоду та чотирма склянками.

Він укинув до склянки кілька кубиків льоду й налив по вінця. Запах бурбону видався Патрікові неймовірно витонченим і пікантним; він випив перший палючий ковток, стоячи біля вікна і дивлячись на парк, лісистий і спекотний, під значно блідішим і просторішим небом. Йому хотілося плакати. Це було так офігенно красиво. Він відчував, як знемога і туга розчиняються в сентиментальних обіймах бурбону. І як він міг навіть сподіватися відмовитися від наркотиків? Вони наповнювали його сильними, живими почуттями. Давали відчуття влади, нехай і досить відносної (керувати світом з-під ковдри доти, доки не прийде молочник і ти не уявиш, ніби це загін десантників з'явився, щоб вкрасти твої наркотики і розмазати твої мізки по стіні), то що ж поробиш, у житті взагалі все відносно.

Насправді йому вже треба було йти до похоронного бюро, прикро буде пропустити нагоду побачити батька в домовині. (А раптом випаде шанс наступити ногою на його мертве тіло?) Патрік хихикнув і поставив порожню склянку на підвіконня. Ніякого смеку. «Це треба

зробити. Нехай це буде зрозуміло кожному!» – промовив він писклявим голосом містера Маффета, свого старенького шкільного вчителя хімії. Крокувати з високо піднятою головою – таким було його гасло, та спочатку треба затаритися транками. Ніхто не зав'язує відразу з усім, тим паче (хни-хни) у такий час. Треба піти до парку в цю повну повітря, бурхливу, дивовижну масу зелені – і затаритись. Зграйка чорних і латиносів відразу розпізнала в Патрікові потенційного клієнта.

– Апері! Транки! Заціни! – заклично промовив високий, увесь у синцях, ніби побитий, чорношкірий чоловігa, щойно Патрік підійшов до них. А худющий, із рідкою борідкою латинос виставив уперед щелепу і ламаною англійською поцікавився: «Шо тобі дати, друзяко?».

– Я тут маю ду-уже класний товар. Заціни! – запропонував інший чорношкірий у сонцезахисних окулярах.

– А хто-небудь має кваалюд? – крізь зуби запитав Патрік.

– Ага. Я маю кваалюд, леммон сімсот чотирнадцять. Скільки тобі треба?

– Скіки?

– П'ять баксів.

– Беру шість. І ще спід, – додав Патрік.

Він називав це імпульсивним шопінгом. Найменше йому зараз був потрібен спід, але Патрік не любив купувати наркотик, не запасшись іншим, протилежної дії.

– У мене є «красунчики», вони фар-ма-цев-тичні.

– Тобто ти сам їх виготовив.

– Ти шо, чувак, фармацевтичні – значить мазові.

– Візьму три.

– Вони по десять баксів.

Патрік простягнув йому шістдесят доларів і забрав пігулки. На цей час їх уже обступили інші дилери, вражені легкістю, з якою Патрік розставався з грошима.

– Ти англієць, еге ж? – запитав латинос.

– Не лізь до хлопця, – втрутився той, що був у сонцезахисних окулярах.

– Ага, – відповів Патрік, знаючи, що буде далі.

– У вас там безплатний героїн, правда? – запитав іще один чорношкірий, який мав такий вигляд, неначе його нещодавно віддухопелили.

– Правда, – патріотично заявив Патрік.

– Коли-небудь я приїду на Британські острови й загрузуся халявним смеком, – мрійливо сказав чорношкірий у синцях, і його лице на мить осяяла полегкість.

– Приїжджай, – відповів Патрік, відступаючи потроху назад, аби попрямувати до сходів, якими він збирався повернутися на П'яту авеню. – А зараз бувайте.

– Завтра приходь іще! – неначе господар рабові, крикнув той, що носив сонцезахисні окуляри.

– Ага, – кинув Патрік, біжучи сходами.

Він укинув кваалюд до рота, зібрав трохи слини і прихитрився проковтнути пігулку. «Дуже важливо вміти ковтати пігулки, не запиваючи. Люди, яким завжди треба запивати, просто нестерпні», – думав він, зупиняючи таксі.

– Ріг Медісон-авеню та Вісімдесят другої вулиці, – сказав він таксистові й раптом усвідомив, що кваалюд, пігулки якого були досить великими, став йому поперек горла. Доки машина неслася П'ятою авеню, Патрік крутив шиєю, намагаючись проштовхнути пігулку до стравоходу.

На той час, коли вони доїхали до похоронного бюро Френка Е. Макдоналда, Патрік лежав, звисивши задерту голову з краю сидіння і майже торкаючись волоссям чорного гумового килимка на підлозі. У цій позі він іще й намагався видіти зі своїх пересохлих щік хоч скількись слини і часто сковтував.

Водій подивився на нього у дзеркало заднього виду. Черговий псих.

Патрікові нарешті вдалося струсити пігулку з уступчика над кадиком, на якому та якось зачепилась. Відчинивши високі дубові двері, він увійшов до приймальні похоронного бюро. Усередині все похолело від почуття страху й абсурдності всього, що відбувається. За вигнутою дубовою стійкою з доричними напівколонами стояла дівчина в сірій шовковій блузці й синьому жакеті – викапана стюардеса авіарейсу до потойбічного світу.

– Я прийшов, аби побачити тіло Девіда Мелроуза, – холодно проказав Патрік.

Дівчина веліла йому зайти в ліфт і їхати просто на третій поверх, ніби підозрювала, що в нього виникне спокуса вийти дорогою і повитріщатися на якісь інші мертві тіла.

Ліфт являв собою вівтор французького шпалерного мистецтва. Над м'якою шкіряною лавочкою з ґудзиками, куди жалобні родичі сідають перед зустріччю з померлим, розташовувалась аркадія, де придворний, який удавав пастушка, грав на флейті перед придворною дамою, яка вдавала пастушку.

Ось він і настав, цей важливий момент: побачити тіло свого ворога, останки свого творця, труп батька. Тягар того, що не прозвучало і вже ніколи не прозвучить, необхідність проказати це вголос, і то зараз, коли ніхто не почує, висловитися і за батька також – роздвоїтися і тим самим, можливо, розколоти світ і самого себе. Ця мить настала.

Звуки, що долинули до його вух, щойно відчинилися двері ліфта, змусили Патріка запідозрити, що Джордж організував поминки в стилі «вечірка-сюрприз». Але то була думка, абсолютно недоречна, особливо враховуючи той беззаперечний факт, що в усьому світі не знайшлось би й пів дюжини осіб, які б достатньо близько знали його батька і при цьому добре до нього ставилися. Патрік вийшов із ліфта й побачив за двома коринфськими колонами велике приміщення, стіни якого були обшиті темними дерев'яними панелями. Там було повно яскраво вдягнених і зовсім йому не знайомих чоловіків і жінок старшого віку. Одяг чоловіків був картатим, а жінки мали на

головах великі жовті та білі капелюхи, усі пили коктейлі та міцно тиснули одне одному руки. Нічого не розуміючи, Патрік відійшов у віддалений кінець зали. Там у відкритій труні, обтягненій білим атласом, покоївся миршавенький, білий як лунь чоловічок у бездоганному чорному костюмі, з діамантовою шпилькою у краватці. Поряд із ним на столі лежала купка карток: «На пам'ять про дорогого Германа Ньютона». Смерть, безумовно, унікальний життєвий досвід, але Патрік і не підозрював, що вона здатна обернути його батька на старого єврейчика та наділити його такою кількістю потішних нових друзів.

Серце в Патріка забилося дужче, вимагаючи термінових дій. Він кинувся назад до ліфта, де отримав удар струмом від кнопки виклику. «Сто чортів тобі в печінку!» – гаркнув він, штурхаючи стілець у стилі Людовика XV. Ліфт відчинився. Звідти вийшов товстий старигань із сірим одутлим обличчям. На старому були фантастичні бермуди і жовта футболка. Очевидно, Герман прописав у своєму заповіті, щоб за ним не було жалоби, чи, може, ці люди просто почувалися сказано щасливими від того, що він помер. Окрім товстуна, у ліфті була і його круглощока дружина, також у курортному одязі, і дівчина з реєстрації.

– Це не той труп, хай вам біс... – сказав Патрік, злісно зиркаючи на неї.

– Ой-ой, ну, навіщо аж так? – утрутився старигань, неначе Патрік перебільшував свою претензію.

– Друга спроба, – сказав Патрік дівчині, не звертаючи уваги на стариганя та його дружину, котрі оминули його й приєдналися до розвеселої компанії.

Він скерував на дівчину свій особливий, убивчо-ядерний погляд – промені з його очей пронизали простір між ними і пролилися в її мозку радіоактивним дощем. На дівчину це, вочевидь, не подіяло.

– Я впевнена, що інші церемонії у нашому будинку зараз не проходять, – сказала вона.

– Мені не потрібна церемонія, – сказав Патрік. – Я хочу побачити свого батька.

Коли вони знов опинилися на першому поверсі, дівчина пройшла до реєстраційної стійки, за якою він її вперше побачив, і показала Патрікові список «церемоній».

– Сьогодні тут тільки одне прізвище, містера Ньютона, – самовдоволено виголосила вона. – Через це я й скерувала вас до кедрової зали.

– Може, мій батько зовсім і не помер, – сказав Патрік, нахилиючись до неї. – Оце був би справжній шок. Можливо, то був просто крик про допомогу, як гадаєте?

– Краще я запитаю в директора, – відповіла дівчина, задкуючи. – Вибачте, я тільки на хвилю.

Вона відчинила двері, сховані за однією з панелей, і зникла.

Патрік, задихаючись від злості, сперся на стійку посеред чорно-білих ромбів мармурової підлоги. Підлога точнісінько така, як була тоді, на Ітон-сквер. Зростом він сягав руки тієї старої пані. Вона стискала тростину, й опуклі вени вилися вздовж її пальців, вливаючись у сапфірову каблучку. Стара говорила з матір'ю про їхній комітет, а Патріка заповонило відчуття, що це він спровокував ту схожість. А тепер настали дні, коли все скидається на щось іще, і за найменшого приводу для порівняння одна річ із якоюсь неймовірною зажерливістю поглинає іншу.

«Що за чортівня тут відбувається? Чому батькові останки так важко знайти?» – Патрік без жодних зусиль міг виявити їх у собі, і тільки Френкові Е. Макдоналду це чомусь було не до снаги. Доки він істерично хихотів над цією думкою, із дверей, прихованих за панеллю, з'явився і заклацав по чорно-білих ромбах підлоги лисий і вусатий педераст, довкруг якого світилась аура стримуваного таланту, привнесеного в похоронну справу. Не перепрошуючи, він знову повів Патріка до ліфта, де натиснув кнопку другого поверху: не так близько до неба, як містер Ньютон, зате без звуків вечірки з коктейлями. Ідучи за директором тихим напівтемним коридором,

Патрік усвідомив, що увесь свій запал він витратив на самозванця і зараз настільки виснажений фарсом із містером Ньютоном, що залишився небезпечно беззахисним перед впливом батькового тіла.

– Ось ця кімната, – сказав директор, торсаючи запонку на рукаві. – Я залишу вас наодинці, – промуркотів він.

Патрік зазирнув до маленької, застеленої килимом кімнати. Лиха година! Що його батько робить у домовині? Патрік кивнув директорові й завмер, відчуваючи, як усередині підіймається хвиля нестями. Що це для нього означає – побачити труп батька? Що це має означати? Патрік зупинився на порозі. Батько лежав головою до нього, тож обличчя поки було не видно, Патрік бачив лише сиві завитки волосся. Тіло загорнули в папір. Воно лежало в труні, немовби подарунок, який хтось залишив недорозпакованим.

– Це тато? – недовірливо пробурмотів Патрік, стискаючи руки та повертаючись до свого уявного товариша. – Так нечесно!

Його знову охопив жах, але цікавість гнала увійти до кімнати. Лице, на жаль, папером не затулили, і Патріка зачудувала шляхетність батькових рис. Його зовнішність, яка вводила в оману дуже багатьох, оскільки існувала поза зв'язком із особистістю, тепер, коли цей невидимий зв'язок розірвався остаточно, стала ще зухвалішою. Батько дивився так, ніби смерть є захопленням, котрого він не поділяє, але змушений терпіти, немов священник, якого занесло на турнір із боксу.

Ці важкі блискучі очі, котрі примічали будь-яку слабкість, ніби пальці касира, що перераховують купку банкнот, були тепер заплющеними. Нижня губа, що так часто випиналася перед спалахом гніву, разюче дисонувала з гордим виразом, у якому застигли всі інші риси. Вона була прокушена (видно, як і раніше, батько мав у роті вставні щелепи) в нападі гніву, протесту й усвідомлення смерті.

Хай як би прискіпливо Патрік відслідковував перебіг батькового життя – а він відчував цю звичку в себе в крові, ніби отруту, яку не сам у неї впорснув, отруту, якої не витягнути, окрім як знекровити пацієнта, – хай би як намагався уявити смертельне поєднання

гордості, жорстокості та нудьги, що визначало всі батькові вчинки, – йому так і не вдалося проникнути в останні миттєвості життя батька, коли той відчував, що помирає, і мав у цьому рацію. Патрік багато разів відчував, що помирає, але завжди помилявся.

Йому відчайдушно хотілося взяти батькову губу обома руками і відірвати, як аркуш паперу, по лінії, прокушеній зубами.

Ні, ні. Він не має так думати. Огидна необхідність залазити на карниз для штори. Ні, він не повинен так думати. Так нікому не можна чинити й ні з ким іншим. Не може він бути цією людиною. Клятий байстрюк.

Патрік загарчав, стиснувши й оголивши зуби. Він ударив у бокову стінку труни, щоб розвернути її. Як розіграти цю сцену із фільму про своє життя? Він випростався і презирливо посміхнувся.

– Татусю, – сказав він із найбільш нудотним американським акцентом, на який тільки був здатен, – ти був таким блядськи нудним мудаком, а тепер намагаєшся ввігнати в нудьгу ще й мене, – він удавано схлипнув, а потім додав уже власним голосом: – Так от, фіг тобі.

3

Анна Айзен підійшла до свого будинку, несучи коробку тістечок із *Le Vrai Pâtisserie*^[6]. Якби вона була *La Vraie Pâtisserie*^[7], як не втомлювався повторювати Віктор, то стала б ще *vraie-e* або *plus vraie*^[8], думала Анна, усміхаючись швейцарові Фреду. Фред був схожий на хлопчача, якому дісталася шкільна форма старшого брата. Облямовані золотим галуном рукава на половину закривали повняві бліді пальці, а штани, підсмикнуті товстим задом і стегнами, теліпалися значно вище, ніж закінчувалися його голубі нейлонові шкарпетки.

– Привіт, Фреде.

– Вітаю, місіс Айзен. Допомогти вам із пакунками? – запитав Фред, перевальцем підходячи до неї.

– Дякую, – сказала Анна, театральнo вгинаючись, – але я ще в змозі донести два мільфеї та *rain aux raisins*^[9]. Послухайте, Фреде. Близько четвертої до мене прийде гість. Він молодий і має вигляд хворого. Не будьте до нього суворі, у нього щойно помер батько.

– Ох, яка прикрість!

– Я думаю, для нього це не прикрість, – відповіла Анна, – хоча сам він, можливо, цього ще не знає.

Фред зробив вигляд, ніби нічого не чув. Місіс Айзен – дуже мила пані, але іноді говорить чудернацькі речі.

Анна увійшла до ліфта й натиснула кнопку одинадцятого поверху. Іще кілька тижнів – і все це скінчиться. Не буде більше ніякого одинадцятого поверху, ніяких плетених тростинових стільців і африканських масок професора Вілсона, а також його великих абстрактних картин у вітальні, які всі були «начебто й непогані, але якісь не такі».

Джим Вілсон, який завдяки багатій дружині виставляв свою колекцію старомодного живопису не де-небудь, а на Парк-авеню, від

жовтня за програмою обміну читав лекції в Оксфорді, а Віктор за тією самою програмою – у Колумбійському університеті. Кожного разу, коли вони збиралися на звану вечерю, – тобто майже кожного дня, – Анна підколювала його, називаючи «запрошеним професором». У Анни з Віктором був «відкритий» шлюб. «Відкритий» як «відкрита рана» чи як «відкрита непокора». У цих речах, як і у «відкритому шлюбі», не завжди є щось хороше, але зараз, коли Вікторові було вже сімдесят шість, розлучення з ним не мало великого значення. До того ж про нього мусить хтось піклуватися.

Анна вийшла з ліфта, відчинила двері квартири 11Є і потягнулась до вимикача, що був поряд із індіанським килимом на стіні. Що, чорт забирай, вона скаже Патрікові? Хоча він перетворився спочатку на похмурого та злостивого підлітка, а потім на двадцятидворічного наркомана, вона й досі пам'ятала його п'ятирічним хлопчиком, який сидів на сходах у Лакості, і зараз почувалася винною (хоча й усвідомлювала, наскільки це нерозумно) за те, що так і не зуміла витягти його матір з тієї жахливої вечері.

Як не дивно, омана, котра спонукала Анну вийти заміж за Віктора, по-справжньому почалася саме того вечора. Потім Віктор на кілька місяців поринув у створення нової книжки – «Буття, знання, судження», яку часто (але абсолютно помилково!) плутають із попередньою – «Мислення, знання, судження». Пояснення Віктора, що він навмисно дає книжкам схожі назви, щоб тримати студентів у тонусі, не зовсім переконали Анну, а також його видавця. І все ж таки книжка, як нова мітла, змахнула пилуку, що скупчилася на темі самосприйняття, і змела її в нові захопливого вигляду купки.

У кінці цього творчого періоду Віктор запропонував Анні руку й серце. Їй було тоді тридцять чотири, і, хоча вона сама того не знала, її захоплення Віктором перебувало в найвищій точці. Вона погодилася не лише тому, що він досягнув скромної слави, на яку тільки й може розраховувати живий філософ, але ще й тому, що вважала його гарною людиною.

«І що ж його в біса сказати Патрікові», – думала Анна, виймаючи яскраво-зелену майолікову таріль зі знаменитої колекції Барбари і розкладаючи тістечка на нерівно глазурованій поверхні.

Безглуздо прикидатися перед Патріком, ніби вона добре ставилася до Девіда Мелроуза. Навіть після розлучення з Елінор нещасний і хворий Девід викликав до себе приятні не більше, ніж вівчарка, посаджена на ланцюг. Його життя обернулося на цілковиту поразку, його самотність страшно було уявити, і все одно його посмішка різала, як ніж, а якщо він і вчився (бо вчитися ніколи не пізно!) бути приємним у спілкуванні, ці спроби викликали легку відразу в усіх, хто його знав.

Нахиляючись над дратівливо низьким марокканським столом у вітальні, Анна відчула, як темні окуляри сповзають у неї з чола. Можливо, жовта бавовняна сукня занадто веселенька для такого випадку, ну та й фіг із ним. Патрік давно її не бачив і не здогадається, що вона фарбує волосся. Барбара Вілсон, поза сумнівами, більше схвалила б натуральну сивину, але завтра ввечері Анна мала виступати на телебаченні, говорячи про «Нову жінку». У намаганні розібратися, що воно за проява, ця «Нова жінка», Анна зробила собі Нову зачіску та купила Нову сукню. Це було наукове дослідження, а наука вимагає витрат.

За двадцять хвилин четверта. Трохи вільного часу до приходу Патріка. Час викурити вбивчу, таку, що викликає рак, сигарету, наплювавши на попередження лікарів. Анна називала це «подвійними стандартами». Проте неможливо було заперечувати, що вона і справді почувалася винною, хоча точнісінько так само вона почувалася винною, додаючи у воду для ванни три краплини есенції замість двох, тож чи не один чорт?

Вона тільки-тільки закурила свою слабку, ментолову, легку, майже безглузду цигарку, коли задзвонив домофон.

– Привіт, Фреде.

– Вітаю, місіс Айзен. Тут Патрік Мелроуз.

– Добре, гадаю, вам ліпше скерувати його нагору, – відповіла Анна, міркуючи, чи немає якого-небудь способу внести в цю розмову хоча б децицю різноманітності.

Вона пройшла в кухню, увімкнула чайник і вкинула пучку чайного листя в японський чайник із гіпертрофовано високою плетеною дужкою.

Аж тут пролунав дзвінок, і вона поспішила відчинити. Патрік у довгому чорному пальті стояв спиною до неї.

– Здрастуй, Патріку, – сказала вона.

– Драсть, – буркнув Патрік і спробував протиснутися повз неї, однак Анна взяла його за плечі і лагідно обійняла.

– Мені так прикро, – сказала вона.

Патрік не піддався на її обійми та вивернувся, немовби борець із захвату противника.

– Мені теж дуже прикро, – промовив він із легким уклоном. – Запізнюватися – погано, але приходити завчасно – непросто. Пунктуальність – один із тих дрібних недоліків, які я успадкував від батька, а отже, я ніколи не буду шикарним, – він почав ходити туди й сюди кімнатою, тримаючи руки в кишенях пальта. – На відміну від цієї квартири. Хто той щасливчик, який змінив тутешню обстановку на ваш затишний лондонський будинок?

– Колега Віктора з Колумбійського університету, його давній опонент.

– Це ж треба, як добре, коли є опонент. Краще, ніж увесь час сперечатись із самим собою, – сказав Патрік.

Анна співчутливо зітхнула.

– Хочеш чаю?

– Гм, – відповів Патрік. – А чи немає в тебе чого-небудь міцнішого? У мене вже дев'ята вечора.

– У тебе завжди дев'ята вечора, – відповіла Анна. – Чого б тобі хотілося? Я змішаю.

– Ні, краще я сам. Ти надто сильно розбавиш.

– Гаразд, – сказала Анна, повертаючись у бік кухні.– Пляшки на мексиканському жорні.

Жорно прикрашали орнаменти з вирізьблених фігур вояків із пір'ям, але увагою Патріка заволоділа пляшка «Дикої індічки»^[10]. Він хлюпнув бурбону у високу склянку, запив першим ковтком ще одну пігулку кваалюду і відразу ж налив собі другу порцію. Після візиту до похоронного бюро він зайшов у відділення гарантійного банку Морґана на Сорок другій вулиці та взяв три тисячі доларів готівкою. Товстий помаранчево-бурий конверт розпирив його кишеню.

Патрік знову перевірів пігулки (нижня права кишеня), конверт із грішми (внутрішня ліва) і кредитні картки (зовнішня ліва). Нервова дія, яку він іноді здійснював кожні кілька хвилин, ніби осяюючи себе хрестом: Наркота, Готівка та Святий Дух Кредиту.

Він уже прийняв другу пігулку кваалюду, коли виходив із банку, але й досі почувався збудженим. Можливо, третя пігулка була зайвою, однак перебір давно став стилем його життя.

– Із тобою також таке буває? – запитав Патрік, із відновленою енергією переступаючи поріг кухні.– Бачиш жорно – й закінчення фрази «...на шиї» автоматично лунає у твоїй голові, вискакуючи, ніби ціна в старих касових апаратах. Хіба це не принизливо... – продовжував він, кидаючи до склянки кілька кубиків льоду. – Як же я обожнюю ці машинки для льоду, вони найкраще, що я бачив в Америці!.. Хіба не принизливо, що всі наші думки заздалегідь запрограмовані цими ідіотськими механізмами?

– Погано, коли ідіотськими, – погодилась Анна, – але касовий апарат не обов'язково видаватиме тільки дріб'язок.

– Якщо мозок працює, як касовий апарат, то все, що він видає, буде дріб'язковим.

– Очевидно, ти ніколи не скуповуєшся в *Le Vrai Pâtisserie*, – сказала Анна, прямуючи до вітальні з чаєм і тістечками.

– Якщо ми не керуємо своїми свідомими відгуками, то який наш шанс протистояти впливам, про які ми навіть не підозрюємо?

– Абсолютно нульовий, – бадьоро відповіла Анна, простягаючи йому чашку чаю.

Патрік коротко реготнув. Він почувався окремо від того, що говорив. Може, квалюд уже почав діяти.

– Хочеш тістечко? – запитала Анна. – Я купила їх як нагадування про Лакосту. Вони французькі, як... французький поцілунок.

– Настільки французькі? – вимовив Патрік, слухняно беручи мільфей, із боків якого, наче гній із рани, відразу ж виліз крем.

«Господи, – подумав Патрік, – це тістечко абсолютно некероване»!

– Воно живе! – промовив він, надто сильно здавлюючи мільфей; крем вичавився і ляпнув на вишукану бронзову поверхню марокканського столу. У Патріка пальці були липкими від глазури.– Ой, вибач, – пробурмотів він і поклав тістечко назад.

Анна подала йому серветку. Вона помітила, що його рухи з кожною хвилиною ставали більш повільними і незграбними. До приходу Патріка вона боялася невідвортної розмови про його батька, тепер же захвилювалася, що цієї розмови взагалі не буде.

– Ти вже бачив батька? – спитала вона прямо.

– Так, – без паузи відповів Патрік. – У домовині він був ґречним як ніколи – зовсім не прискіпувався.

Він широко усміхнувся.

Анна злегка усміхнулась, але Патрік не потребував підбадьорювання.

– Коли я був маленьким, батько водив нас до ресторанів, – сказав він. – Я кажу «ресторани» у множині, тому що, як мінімум, із трьох ми виходили, грюкнувши дверима. Або нам занадто довго не несли меню, або офіціант, на батьків погляд, був несосвітеним тупаком, або йому не подобалася карта вин. Пам'ятаю, одного разу він перекинув пляшку червоного вина і вилив її вміст на килим. «Як ви наважилися принести мені ці помиї?!» – горлав він. Офіціант так злякався, що не виставив батька за двері, а приніс іншу пляшку.

– Тож тобі сподобалося бути з ним у такому місці, де він ні на що не скаржиться, – зауважила Анна.

– Саме так, – відповів Патрік. – Я не вірив своєму щастю і якийсь час чекав, що він сяде в домовині, як вампір у сутінках, і скаже: «Тут паскудно обслуговують!» Тоді нам би довелося вирушити ще до трьох або чотирьох інших похоронних бюро. Хоча обслуговують там і правда паскудно. Відіслали мене не до того покійника.

– Не до того покійника! – вигукнула Анна.

– Так, я потрапив на єврейську коктейльну вечірку, яку давав такий собі містер Герман Ньютон. Краще б я залишився з ними: там було весело...

– Яка неймовірна історія, – сказала Анна, закурюючи. – Закладаюся, вони викладають курс «Як правильно і з користю провести час жалоби».

– Звичайно, – він знову реготнув і відкинувся в кріслі.

Пігулка точно діяла. «Алкоголь підкреслює найкращі якості квалюду, – із ніжністю подумав Патрік. – Як сонечко, під яким розпускаються пелюстки квітів».

– Перепрошую? – перепитав він, оскільки не розчув запитання Анни.

– Буде кремація? – повторила вона.

– Так-так, – відповів Патрік. – Наскільки я розумію, після кремації родичі отримують не весь прах померлого, а лише жменьку попелу з дна печі. Сама знаєш, що такий варіант мене абсолютно влаштовує. Звичайно, було б ідеально, якби весь прах виявився чужим, але про досконалість можна тільки мріяти.

Анна припинила гадати, чи сумує він через смерть батька. Тепер їй хотілося, щоб він сумував хоч трішки. Його отруйні зауваження, хоча й не могли зачепити Девіда, надавали Патрікові такого вигляду, ніби він от-от помре від укусу змії.

Патрік повільно заплющив очі і, як йому здалося, через дуже тривалий час розплющив їх знову. Уся операція забрала приблизно пів години. Ще пів години пішло на те, щоб облизнути сухі, чарівно шершаві губи. Напевно, останній квалюд зайшов дуже добре. Кров

шипіла, як екран телевізора після вимикання. Руки були як гантелі, гантелі в руках. Усе спресовувалося й важчало.

– Агов, не спи! – вигукнула Анна.

– Перепрошую, – відповів Патрік, подаючись уперед із чарівливою, як йому здавалося, усмішкою. – Я смертельно втомився.

– Можливо, тобі варто поспати.

– Ні-ні. Не треба перебільшувати.

– Ти міг би подрімати кілька годинок, – запропонувала Анна. – А потім піти зі мною та Віктором на вечерю. Її дають жажливі лонг-айлендські англофіли, саме на твій смак.

– Дуже дякую за запрошення, але мені справді зараз важко спілкуватися з незнайомими людьми, – відповів Патрік.

Він трохи запізно почав розігрувати жалобну карту, і Анна йому не повірила.

– Справді, їдьмо з нами, – продовжувала вмовляти вона. – Я впевнена, це буде приклад «безсоромної розкоші».

– Не уявляю, що це може означати, – сонно проказав Патрік.

– Ну, я хоча б адресу тобі запишу, – сказала Анна. – Мені не хочеться надовго залишати тебе самого.

– Добре. Запиши, і я піду.

Патрік знав, що треба прийняти спід, інакше він мимовільно скористається з Анниної поради «подрімати кілька годин». Ковтати цілу капсулу «красунчика» не хотілося, бо це обіцяло повних п'ятнадцять годин мегаломаніакальної Одиссеї, а такої ясності свідомості Патрік не хотів. З іншого боку, треба було негайно позбутися цього відчуття, немовби його опустили в озеро з цементом, що повільно застигає.

– Де туалет?

Анна махнула рукою, і Патрік побрів по килиму в указаному напрямку. Він замкнув за собою двері і розпізнав знайоме почуття безпеки.

У туалеті можна було дати волю своїй одержимості власним фізичним і духовним станом, якій так часто заважала присутність

інших людей і нестача добре освітленого дзеркала. Майже всі найкращі хвилини його життя минули в санвузлах. Там він коловся, нюхав, закидувався пігулками, розглядав свої зіниці, руки, язик, перевіряв заначки.

– О ванні кімнати! – продекламував Патрік і розкинув руки перед дзеркалом. – Ваші аптечки любі моєму серцю завжди! Ваші рушники осушують ріки моєї крові...

Він витяг із кишені «чорного красунчика». Треба було прийняти рівно стільки, щоб... що він збирався сказати? Забув. О господи, знову втрата короткотермінової пам'яті, цей професор наркоманії Моріарті знищує той безцінний стан, який щосили намагаєшся зберегти.

– Жорстока тварюка, – пробурмотів він.

Чорна капсула нарешті роз'єдналась, і Патрік висипав половину її вмісту на португальські кахлі поряд із раковиною. Витяг новеньку стодоларову банкноту, скрутив її в тугу рурочку і вдихнув купку білого порошку з кахлів.

У носі защипало, на очах виступили сльози, але Патрік, не дозволяючи собі відволікатися, знову з'єднав капсулу, загорнув її в паперову носову хусточку та прибрав у кишеню, але потім, із незрозумілої причини, майже проти власної волі, витягнув знову, висипав другу половину порошку на кахлі й так само вдихнув. Якщо вдихати, дія буде не такою тривалою, переконував він себе. Та й занадто прикро робити щось наполовину. І взагалі, у нього щойно помер батько, і в такій ситуації важко не розгубитися. Головним його героїчним подвигом, своєрідним підтвердженням серйозних намірів і самурайського статусу в боротьбі з наркотиками залишається той факт, що він не вживає героїну.

Патрік нахилився вперед, перевірів у дзеркалі зіниці. Вони напевно розширилися. Серце забилося швидше. Він почувався посвіжілим, бадьорим і навіть агресивним. Неначе й не було наркотиків й алкоголю – відчуття повного самоконтролю. Маяк спідку

пронизав промінням чорну ніч квалюду, віскі та наслідків зміни часових поясів.

– І,– додав він із поважністю бургомістра, узявшись за лацкани свого пальта, – останнє за черговістю, але не за значущістю – похмуру тінь нашої скорботи про покійного Девіда Мелроуза.

Скільки він пробув у туалеті? За власним відчуттям, приблизно все життя. Мабуть, скоро рятувальники почнуть виламувати двері. Патрік почав швидко міркувати. Йому не хотілося кидати порожню капсулу «чорного красунчика» у відро для сміття (параноя!), тож він пропхав обидві половинки в злив раковини. Як пояснити Анні, чому він вийшов із туалету таким збдьореним? Патрік хлюпнув у лице холодною водою і не захотів витиратися. Залишалося тільки одне – спустити воду. Кожний наркоман робить це, коли виходить із туалету, сподіваючись голосним автентичним звуком обдурити публіку, котра товпиться у нього в мозку.

– О господи, – проказала Анна, коли він увійшов до вітальні.– Чому ти не витер обличчя?

– Я збдьорив себе холодною водою.

– Невже? І що то за вода, цікаво мені знати?

– Дуже освіжаюча, – відповів Патрік, витираючи спітнілі долоні об штани і сідаючи. – Ага, до речі,– промовив він і відразу встав знову. – Я б іще випив трохи віскі, якщо можна.

– Звичайно, – приречено сказала Анна. – Ох, забула запитати, як там Деббі?

Як завжди, коли Патріка просили оцінити чужі почуття, на нього напав страх. Як Деббі? Та звідки ж йому у чорта знати? Тут самому б урятуватися з-під лавини власних відчуттів, не відпускаючи сенбернара своєї уваги на сторону. З іншого боку, після амфетаміну відчайдушно хотілося говорити, та й запитання не можна було залишити зовсім без відповіді.

– Ну, – почав він з іншого кінця кімнати, – Деббі йде слідами своєї матері, пише статтю про ідеальну домогосподарку. Сліди Терези Гікман, невидимі ні для кого, світяться в темряві для її слухняної

доньки. Однак ми маємо їй подякувати за те, що вона не запозичила манеру мовлення свого батька.

На мить Патрік знову втратив зв'язок із реальністю, поринувши в роздуми про свій психологічний стан. Він відчував повну просвітленість, але тільки відносно власної просвітленості. Думки, очікуючи своєї появи, вібрували на старті, підводячи його віднайдене красномовство небезпечно близько до мовчання.

– Але ти зовсім нічого не розповіла про Віктора, – проказав він, відволікаючись від споглядання цього захопливого феномена і водночас помщаючись Анні за її запитання про Деббі.

– Чудово. Віктор тепер удає видатного старого – роль, до якої він готувався все життя. Він постійно в центрі уваги, читає лекції про самосприйняття, що, за його словами, може робити із заплющеними очима. Ти читав його «Буття, знання, судження»?

– Ні, – відповів Патрік.

– Тоді я мушу подарувати тобі примірник.

Анна підійшла до шафи і взяла товстелезний том із ряду півдюжини однакових. Патрік любив тоненькі книжки, які можна упхати в кишеню пальта і тримати там нечитаними багато місяців. Яка користь від книжки, якщо її не можна носити з собою як теоретичний засіб від нудьги?

– Це про самосприйняття? – з побоюванням запитав він.

– Усе, що ти хотів знати, але не наважувався чітко сформулювати.

– Прекрасно, – сказав Патрік і підскочив, немовби на пружині.

Йому треба було ходити, рухатись у просторі, інакше світ набував неприємної тенденції ставати пласким, і тоді він почувався мухою на підвіконні, яка шукає вихід із прозорої в'язниці. Анна подумала, що він підвівся за книжкою, і подала її.

– О, дякую, – сказав Патрік, нахилився і цмокнув Анну в щоку. – Я дуже швидко прочитаю.

Він спробував запхати книжку до кишені пальта, хоча знав, що вона туди не влізе. Книжка йому була нафіг не потрібна. Тепер доведеться тягати цей талмуд усюди. На Патріка накотилася хвиля

буйного гніву. Він пильно втупився в кошик для паперів (сомалійський дзбан для води) і уявив, що закидає туди книжку, немовби фризбі^[11].

– Мені правда вже треба йти, – відрубав він.

– Хіба ти не дочекаєшся Віктора? – запитала Анна.

– Ні, я поспішаю.

– Добре, але зачекай, я дам тобі адресу Саманти.

– Чию?

– Вечеря сьогодні.

– Ага, та я навряд чи прийду, – сказав Патрік.

Анна записала адресу і віддала йому папірець.

– Ось, маєш.

– Дякую, – коротко промовив Патрік і підняв комір пальта. – Завтра зателефоную.

– Краще приїжджай.

– Подумаю.

Він повернувся і поспіхом рушив до дверей. Серце намагалось вискочити з грудей, як чортик із табакерки, і Патрік відчував, що довше кількох секунд не втримає покришки.

– До побачення! – рикнув він від порогу.

– До побачення, – відповіла Анна.

Патрік спустився в повільному задушливому ліфті й пройшов повз товстого придуркуватого швейцара на вулицю. Коли знову опинився під блідим просторим небом, він відчув себе зовсім голим і беззахисним. Мабуть, саме так відчувається устриця під краплинами лимонного соку.

Навіщо він покинув сховок Анниної квартири? І так грубо. Тепер вона назавжди на нього образиться. Він усе робить неправильно.

Патрік оглянув вулицю. Вона повторювала вступні кадри документального фільму про перенаселення. Він пішов хідником, уявляючи, як відрубані голови перехожих котяться в нього за спиною.

4

Як розв'язати проблему, коли ця проблема існує тільки у твоїй голові? Патрік уже не вперше обмірковував цю нав'язливу думку. І от тепер, із нехиттю знімаючи пальто й віддаючи його набріоліненому офіціантові в червоному піджаку, знову про це думав.

Їжа – це лише тимчасовий запобіжний захід, але, з іншого боку, усі подібні заходи тимчасові, навіть смерть, і ніщо так не переконувало його в існуванні загробного життя, як невблаганний сарказм фатуму. Безсумнівно, самогубство стало б лише жорстоким прологом до чергового відтинку нудотної усвідомленості вирв, які швидко звужуються, та зашморгів, що затягуються, спогадів, що цілісінькими днями, немовби шрапнеллю, розстрілюють твоє тіло. Хто знає, які витончені тортури є в запасі для літніх таборів вічності? Тут хоч не хоч, а зрадієш, що живий.

«Тільки за водоспадами грубих насолод, – думав Патрік, беручи до рук меню в шкіряній обкладинці й навіть не намагаючись підвести очі, – можна сховатися від гончих псів сумління». Тут, у прохолодній кам'яній печерці за важким білим пологом водяних струменів, було чутно, як вони заходяться гавкотом на березі; у будь-якому разі, тут вони не могли розірвати йому горлянку люттю своїх докорів. Як-не-як, а слід його буде легко взяти. Цей слід усіяний свідченнями марно витраченого часу, безнадійних бажань, не кажучи вже про кров на сорочках, а також на шприцах, що їм він у нападі раптової відрази згинав голки, а потім вирівнював, щоб знову вколотися, тепер, уже точно, востаннє. Патрік різко видихнув і склав руки на грудях.

– Сухе мартіні. Не розбавлене, із лимоном, – процідив він. – І я готовий зробити замовлення.

Офіціант ішов просто до нього, щоб прийняти замовлення. Усе під контролем.

Більшість людей у зав'язці, після зміни часових поясів і оглушені квалюдом, втратили б інтерес до їжі, але в Патріка апетит

зберігався завжди, навіть коли страх неминучості дотиків переводив його потяг до сексу в теоретичну площину.

Він пам'ятав, як Джоні Голл з обуренням розповідав про дівчину, якій незадовго перед тим дав відставку. «Вона була з тих, хто може підійти і скуйовдити тобі волосся, коли ти щойно затарився коксом». Патрік тоді завив від самої думки про подібну безтактність. Не можна куйовдити хлопцю волосся, коли той почувається порожнім і крихким, неначе склянка. Не може бути нічого спільного між тими, хто вважає кокаїн помірно розбещувальним і еротичним наркотиком, і ширяльниками, котрі вже знають, що це – передовсім можливість перенестися в арктичний ландшафт найчистішого жаху.

Цей жах був ціною, яку доводилося платити за першу оглушливу хвилю кайфу, коли свідомість неначе розпускається, як білі квіти, на кожному гіллястому нерві. Усі розсіяні думки збираються до купи, немовби металева тирса під магнітом, який стягує їх у залізну троянду. Або... треба припинити про це думати... або як насичений розчин мідного купоросу під мікроскопом, що миттєво проростає кристалами, розповзаючись по всій поверхні предметного скла.

Треба припинити про це думати – і зробити це. Ні! І думати про що-небудь інше. Про батьків труп, наприклад. Чи так буде краще? Це допоможе позбутися проблеми бажання, однаке ненависть може виявитися так само маніакальною.

А ось і сухе мартіні. Хай і не кавалерія, та хоча б боєприпаси. Патрік випив холодну тягучу рідину одним ковтком.

– Бажаєте ще один, сер?

– Так, – різко сказав Патрік.

Інший офіціант, трохи старшого віку й у смокінгу, підійшов прийняти Патрікове замовлення.

– Тартар із сирого лосося, потім стейк-тартар, – сказав Патрік із тихим задоволенням від того, що вимовляє слово «тартар» двічі. Його тішило, що він замовляє дорослий варіант дитячої їжі, заздалегідь подрібненої, щоб можна було не жувати.

Третій офіціант, із виноградним гроном на лацкані та великим золотим тастевеном для дегустації вина на золотому ланцюжку, виявив готовність принести Патрікові пляшку «Кортон-Шарлеман» відразу і відкрити пляшку «Дюкрю-Токаю» на потім. Усе було під контролем.

Ні, про це не можна думати, і взагалі, ні про що думати не можна, а особливо про героїн, оскільки лише один героїн допомагав посправжньому, позбавляв метання в ховрашковій кулі нерозв'язних питань. Героїн був кавалерією. Він був четвертою ніжкою зламаного стільця, підігнаною так точно, що дерево сходилось у місці зламу, не залишаючи жодної щілинки. Героїн укладався, муркочучи, в основі черепа, обвивався довкруг нервової системи, немовби чорний кіт, який згорнувся клубочком на улюбленій подушці. Він був соковитим і м'яким, неначе горлечко лісового голуба або налитий на папір віск для печатки, різнокольоровим, ніби пригорща дорогоцінного каміння, яку пересипаєш із долоні в долоню.

Патрік ставився до героїну, як інші ставляться до кохання, а до кохання він ставився, як інші до героїну: як до небезпечного і незрозумілого марнування часу. Що міг би він із цього приводу сказати Деббі? «Ти, звичайно, знаєш, що два головні почуття в моєму житті – це ненависть до батька і любов до наркотиків, але я хочу, щоб ти знала, що ти завжди будеш у мене на третьому місці». Хіба існує жінка, котра б не пишалася медаллю, нехай і бронзовою, отриманою в такому змаганні?

– Бля, та коли ти вже заткнеш пельку, – мало не вголос пробурмотів Патрік, випиваючи другий келих мартіні так само швидко, як і перший.

Якщо й надалі все йтиме так, йому доведеться зателефонувати П'єрові, по-справжньому чудовому нью-йоркському дилерові. Ні! Він не зробить цього, він запрягнувся собі зав'язати. 555-1726. Цей телефонний номер був усе одно, що витатуйований у нього на зап'ястку. Патрік не телефонував П'єрові з минулого вересня, уже

вісім місяців, але ніяк не міг забути полегшення та хвилювання, що означали для нього ці сім цифр.

Золоте Гроно повернувся, знімаючи цупку золоту обгортку з шийки «Кортон-Шарлеман» і тримаючи пляшку кларету, доки Патрік роздивлявся етикетку з білим шато під золотими небесами. «Може, після такої втіхи й не доведеться затарюватися після вечері», – скептично роздумував він, потягуючи налите на пробу біле.

Перше відчуття викликало в нього усмішку впізнавання, неначе розгледів кохану в далекому кінці залюдненого перону. Патрік знову підняв келих, відпив великий ковток блідо-жовтого вина, затримав на кілька секунд у роті й тільки потім проковтнув. Так, воно діяло, діяло саме так, як і раніше. Деякі давні друзі ніколи не підводять.

Він заплющив очі, переживаючи хвилині післясмаку, немовби галюцинацію... Більш дешеве вино оглушило б своєю фруктовістю, але виноград, який постав зараз перед Патріковою уявою, був захопливо штучним, неначе сережки з роздутими жовтими перлинами. Патрік уявляв собі товсті жилаві лози, котрі ведуть до масного червоного ґрунту. Сліди заліза, каменю, землі й дощу спалахували на піднебінні, болісно нестримні, неначе падаюча зоря. Відчуття, довго закупорені в пляшці, розгорталися, ніби вкрадене полотно забутого майстра.

Деякі давні друзі не підводять. Патрікові хотілося розплакатися.

– Бажаєте скуштувати Дукру-Бокау? – Золоте Гроно вимовляв французькі слова, як англійські.

– Так, – відповів Патрік.

Золоте Гроно налив червоне вино в недоладно великий келих. Від самого запаху перед Патріком постали образи. Граніт, що зблискує. Павутиння. Готичні льохи.

– Прекрасно, – сказав Патрік, не завдаючи собі клопоту куштувати вино. – Налийте зараз трохи, я вип'ю пізніше.

Патрік обперся на спинку стільця. Вино на деякий час відвернуло його увагу, але тепер повернулося те саме запитання: їхати після вечері до дилера чи до готелю? Можливо, варто навідати П'єра

просто так, по-товариськи? Патрік реготнув від недолугості такого приводу, але водночас відчув дуже сильне сентиментальне бажання побачитися зі схибленим французом. Саме з П'єром Патрік відчував найбільше духовне споріднення. П'єр вісім років провів у психлікарні, уявляючи себе яйцем. «Так, блядь, вісім років, – казав він швидкою скоромовкою з сильним французьким акцентом, – я вважав себе яйцем. *Je croyais que j'étais un oeuf* – і це ніякий, нахер, не жарт». Увесь цей час його покинуте тіло годували, повертали, мили і одягали доглядальниці, які не підозрювали, що піклувалися про яйце. П'єр міг безперешкодно кружляти над світом у просвітлінні, яке не потребувало грубого посередництва слів і відчуттів. «Я розумів усе, – розповідав він і виклично дивився на Патріка. – *J'avais une conscience totale*».

У своїх мандрах П'єр інколи заглядав до лікарняної палати і з відразливим жалем зависав над своїм тілом, яке ще не проклюнулося з яйця. Однак через вісім років він раптом зрозумів, що його тіло помирає через брак уваги та піклування.

«Довелося мені знову влазити у своє гівняне тіло, і це було гидко. *J'avais un dégoût total*^[12]»

Патріка зачарувала ця розповідь. Нагадала відразу Люципера, коли він втискався в холодні концентричні витки тіла змії.

Одного разу доглядальниці прийшли з губками і протертою їжею і побачили, що П'єр після восьми років мовчання і нерухомості сидить на краєчку ліжка, слабкий, але нетерплячий у своєму бажанні діяти.

– Ну, я пішов, – виголосив він.

Тести показали, що він був при ясному розумі, можливо, навіть занадто ясному, тож його виписали з лікарні, як здорового.

Тепер лише постійна підтримка героїном і кокаїном дозволяла йому зберігати хоча б грубу подобу колишнього захопливого безумства. Він зависав, хоча й не з тією легкістю, на межі між своїм тілом і фатальною ностальгією за безтілесністю. У м'якому згині його ліктя, неначе вулкан, виросла болячка, горбок рубцевої тканини і крові, що запеклася, який дозволяв вганяти голку інсулінового

шприца вертикально, попадаючи з першого разу, – відкритий шлях до кровотоку, через який будь-якої секунди, немовби через пожежний вихід, можна було ввести черговий спідбол і припинити жах ув'язнення в негостинному тілі, яке відчувалося майже нерідним.

П'єрове життя було до краю впорядкованим. Він не відпочивав дві з половиною доби, потім вмазувався великою дозою і спав або принаймні лежав упродовж наступних вісімнадцяти годин. У періоди неспання він продавав наркотики швидко й ефективно, рідко дозволяючи покупцям залишатись у його чорно-білій квартирі більше десяти хвилин.

Було б зовсім незручно, якби клієнти помирали просто в нього в лазничці, тож він забороняв їм колотись у себе; проте для Патріка дуже скоро П'єр зробив виняток. Усе минуле літо Патрік намагався жити в одному режимі з П'єром. Вони часто просиджували цілі ночі за покладеним горизонтально дзеркалом, що слугувало П'єрові столом, оголені до пояса, щоб не закачувати й не опускати рукавів, кололися кожні п'ятнадцять хвилин і, спливаючи пропахлим хімікатами потом, розмовляли на свої улюблені теми: як досягнути повної безтілесності, як стати свідком власної смерті, як залишатися на межі, не зачеплений тими рисами, що їх нав'язала їм попередня історія життя, які безсоромні й дріб'язкові не-наркомани і, звичайно, як би вони самі могли зав'язати, коли б тільки захотіли, – бажання, котре ні в того, ні в того ніколи надовго не затримувалося. «Чорт, – подумав Патрік, спорожняючи третій келих білого вина і швидко підливаючи собі ще. – Не можна про це думати».

Із таким батьком (хни-хни) Патрік завжди відчував дефіцит авторитетів і рольових моделей, та в П'єрі він нарешті знайшов приклад для наслідування і порадника, якому довіряв. Кожного разу, так було доти, доки П'єр не спробував обмежити його двома грамами коксу на день замість семи, що їх Патрік уважав абсолютно необхідними.

– Ти, бля, зовсім уже схибився! – репетував на нього П'єр. – Хочеш приходу кожного разу. Та так, бля, ти себе в труну загониш.

Ці суперечки трохи зіпсували йому кінець літа, але Патрікові все одно вже час було позбавлятися висипки, котра пішла в нього по всьому тілі та запалилася, а також від невеличких виразок, що всіяли рот, горло і шлунок, отже, він через кілька днів вилетів до Лондону, щоб з'явитись у своїй улюбленій клініці.

– *Oh, les beaux jours*^[13], – зітхнув він, жадібно поглинаючи сиру лососину. А потім допив вино, вже зовсім збайдужілий до смаку.

Хто тут ще є в цьому гидкому ресторані? Дивно, що Патрік і досі не роззирнувся. А між тим, нічого особливо дивного. Вони не закликали його збагнути загадку чужого розуму, хоча, звичайно, люди, котрі, як Віктор, вважають, що в цьому взагалі є якась загадка, зазвичай бувають цілковито занурені в дослідження функціонування власного розуму. Який дивний збіг.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

ЕДВАРД СЕНТ-ОБІН

Гамрік Мерроуз
ПАСКУДНА
ЗВІСТКА

ФАБУЛА
ВИДАВНИЦТВО

Примечания

1

Вільям Морріс (1834–1896) – англійський письменник, поет, художник і дизайнер із кола прерафаелітів, лідер руху мистецтв і ремесел, засновник фірми «Морріс, Маршалл, Фолкнер і Ко», що випускала предмети декоративно-ужиткового мистецтва. *(Тут і далі – прим. пер.)*

[Повернутися](#)

2

Уривок із поеми Альфреда Теннісона «Мод» (1855), пер. О. Тільної.

[Повернутися](#)

3

Людвиг Міс ван дер Рое (1886–1969) – німецький архітектор-модерніст зі школи «Баугауз», автор прямокутних скляних будівель, зокрема чиказьких хмарочосів, який багато в чому визначив обличчя урбаністичної архітектури ХХ ст.

[Повернутися](#)

4

«За межею можливого» (*The Outer Limits*, 1963–1965) – американський фантастичний телесеріал, темами якого були чудовиська, інопланетяни, прибульці з інших вимірів або іншого часу, клони й так далі. Зловісні перекотиполе переслідують героїв у серії «Крик тиші» (1964).

[Повернутися](#)

5

Шинуазрі (фр. *Chinoiserie*, від фр. *chinois* «китайський», тобто китайщина) – напрям у мистецтві, тісно пов'язаний зі стилем рококо, коли в західно-європейському дизайні було прийнято зловживати елементами китайської культури.

[Повернутися](#)

6

Справжня кондитерська (викр. фр.).

[Повернутися](#)

7

Справжня кондитерська (фр.).

[Повернутися](#)

8

Більш справжня (фр.).

[Повернутися](#)

9

Булочка з родзинками (фр.).

[Повернутися](#)

10

«Дика індичка» – буквальный переклад назви всесвітньо відомого американського віскі *Wild Turkey*.

[Повернутися](#)

11

Фризбі – пластмасовий спортивний снаряд у формі диска діаметром 20–30 см із загнутими краями. Часто називають «фризбі» або «фрізбі» через те, що першими на ринку були вироби торгової марки *Frisbee* фірми *Wham-O*.

[Повернутися](#)

12

Це було зовсім гидко (фр.).

[Повернутися](#)

13

О прекрасні дні (фр.).

[Повернутися](#)